

ART RUPESTRE

20 ANYS DE LA DECLARACIÓ DE PATRIMONI MUNDIAL DE L'ART
RUPESTRE DE L'ARC MEDITERRANI DE LA PENÍNSULA IBÈRICA



ÍNDEX

ART RUPESTRE. 20 ANYS DE PATRIMONI MUNDIAL	3
ART RUPESTRE. ACTUACIONS 1998-2018	11
ART RUPESTRE . ACTUACIONS DE FUTUR	22



ART RUPESTRE

20 anys de
Patrimoni Mundial





ART RUPESTRE

20 anys de
Patrimoni Mundial



Novembre 1998

la UNESCO reconeix l'excel·lència
de les pintures rupestres



ART RUPESTRE

20 anys de Patrimoni Mundial

Aquest 2018 fa 20 anys que l'Art Rupestre de l'Arc Mediterrani de la Península Ibèrica va ser inscrit a la Llista del Patrimoni Mundial per la UNESCO. La inscripció va ser fruit del treball conjunt, iniciat l'any 1996, de sis comunitats autònomes: Andalusia, Aragó, Catalunya, Comunitat Valenciana, Castella-La Manxa i Múrcia.

L'aprovació de la proposta, l'any 1996, per part de l'òrgan competent de l'administració general de l'estat espanyol, va permetre la inscripció a la llista indicativa i l'inici dels treballs necessaris per, finalment, presentar la candidatura davant la UNESCO.

Un any i mig després veia la llum l'expedient final, on es recullen **757 jaciments arqueològics amb pintures rupestres amb les dades relatives a cadascun, dels quals 62 es troben situats a Catalunya.**

El prestigiós prehistoriador francès Jean Clotte va ser l'encarregat, per part d'ICOMOS, de realitzar la missió *in situ*, que completava els informes que la UNESCO havia demanat a diverses institucions. Com a resposta als seus requeriments, entre altres, es va crear el Consejo de Arte Rupestre del Arco Mediterráneo de la península Ibérica i es va desenvolupar un programa de tancaments per protegir els jaciments.



ART RUPESTRE

20 anys de
Patrimoni Mundial

Entre el 30 de novembre i el 5 de desembre de 1998, va tenir lloc a Kyoto, Japó, la sessió del Comitè del Patrimoni Mundial. Després del llarg camí recorregut, finalment es va inscriure a la llista de patrimoni mundial l'Art Rupestre de l'Arc Mediterrani de la Península Ibèrica.

Les pintures de l'arc mediterrani es van executar a les darreries del paleolític, fins a l'edat del bronze o del ferro. **Les escenes representades són les primeres narracions de la prehistòria europea**, expressen idees que fins aleshores eren inexistents: l'home mostra la seva relació amb l'entorn, els vincles amb la natura, les creences i, alhora, manifesta el seu domini i intervenció en el medi on viu. Van utilitzar diferents tècniques i colors creant diversos estils que es classifiquen en naturalista, esquemàtic i macroesquemàtic. Aquests dos últims, es van imposar en la fase final i es decantaven per una estilització cada vegada més accentuada de les expressions i pel creixent protagonisme de signes i símbols. El color més utilitzat és el vermell.

L'Art Rupestre de l'Arc Mediterrani de la Península Ibèrica és doncs Patrimoni Mundial, perquè protegir, conservar i difondre aquest llegat és cosa de totes i de tots.

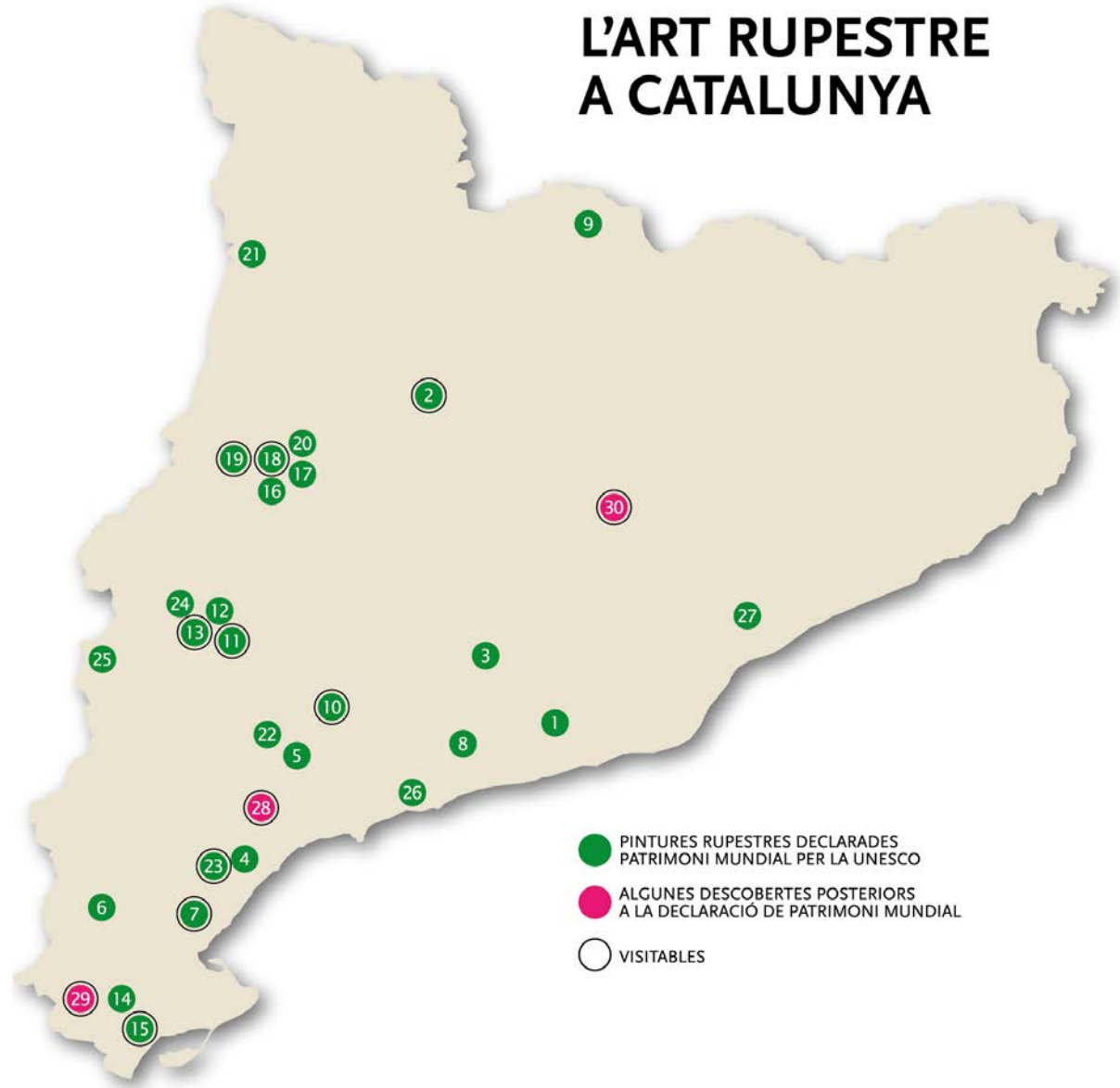


Pintures rupestres declarades Patrimoni Mundial

- 1. Pintures rupestres d'Olèrdola (Alt Penedès)**
 - Abric de Can Castellví
 - Abric de Can Ximet
- 2. Roc del Rumbau o Roca dels Moros (Peramola, Alt Urgell)**
- 3. Roca Roja (La Llacuna, Anoia)**
- 4. Pintures rupestres de Vandellós (Baix Camp)**
 - Balma d'en Roc
 - Cova de l'Escorda
 - Cova del Racó
- 5. Abric de la serra de la Mussarra (Vilaplana, Baix Camp)**
- 6. Prop de la cova Pintada (Alfara de Carles, Baix Ebre)**
- 7. Pintures rupestres del Perelló (El Perelló, Baix Ebre)**
- 8. Cova de Vallmajor (Albinyana, Baix Penedès)**
- 9. Abric de la vall d'Ingla (Bellver de Cerdanya, Baixa Cerdanya)**
- 10. Muntanyes de Prades (Montblanc, Conca de Barberà)**
 - Abrics de la Baridana I i II
 - Britus I i II
- 11. Conjunt de pintures rupestres de L'Albi (L'Albi, Garrigues)**
 - Balma dels Punts
 - Vall de la Coma
- 12. Roques Guàrdies II (Les Borges Blanques, Garrigues)**
- 13. Roca dels Moros (El Cogul, Garrigues)**
- 14. Pintures rupestres de Freginals, Montsià)**
 - Abric de les Llibreres
 - Abric de Masets
- 15. Abrics de l'Ermita- Serra de Godall (Ulldecona, Montsià)**
 - Abrics d'Ermites de la serra de la Pietat I-IX
 - Abric d'Esquerterades I i II
- 16. Les Aparets I, II, III, IV (Alòs de Balaguer, Noguera)**
 - Cova de les Creus
 - El Portell de les Lletres
 - Mas del Gran
 - Mas d'en Carles
 - Mas d'en Llord
 - Mas d'en Ramon d'en Besso
- 17. Antona I, II, III (Artesa de Segre, Noguera)**
- 18. Pintures rupestres de Camarasa (Noguera)**
 - Balma del Pantà
 - Cova del Tabac
- 19. Cova dels Vilasos o dels Vilars (Os de Balaguer, Noguera)**
- 21. Cova del Cogulló (Vilanova de Meià, Noguera)**
- 22. Balma de les Ovelles (Trep, Pallars Jussà)**
- 23. Abric de Gallicant (Cornudella de Montsant, Priorat)**
- 24. Coves de Vilella (Tivissa, Ribera d'Ebre)**
- 25. Pintures rupestres d'Alfés (Segrià)**
- 26. Pintures rupestres de La Granja d'Escarp (Segrià)**
 - Abric del barranc de Sant Jaume
 - Abric del barranc del Canà o de la mina Federica
- 27. Abrics de l'Apotecari (Tarragona, Tarragonès)**
- 28. Pedra de les Orenetes (La Roca del Vallès, Vallès Oriental)**



L'ART RUPESTRE A CATALUNYA





ART RUPESTRE

20 anys de
Patrimoni Mundial

Afortunadament, el descobriment de nous conjunts de pintures rupestres no s'ha aturat, ja sigui per atzar o en el marc de projectes d'investigació. Des d'aleshores, **al llarg de 20 anys s'han descobert 70 nous conjunts, entre els que destaquen els excepcionals conjunts rupestres de Capçanes (Priorat, 2016) i el de Cocó de la Gralla (Mas de Barberans, 2017).**





ART RUPESTRE

Actuacions 1998-2018



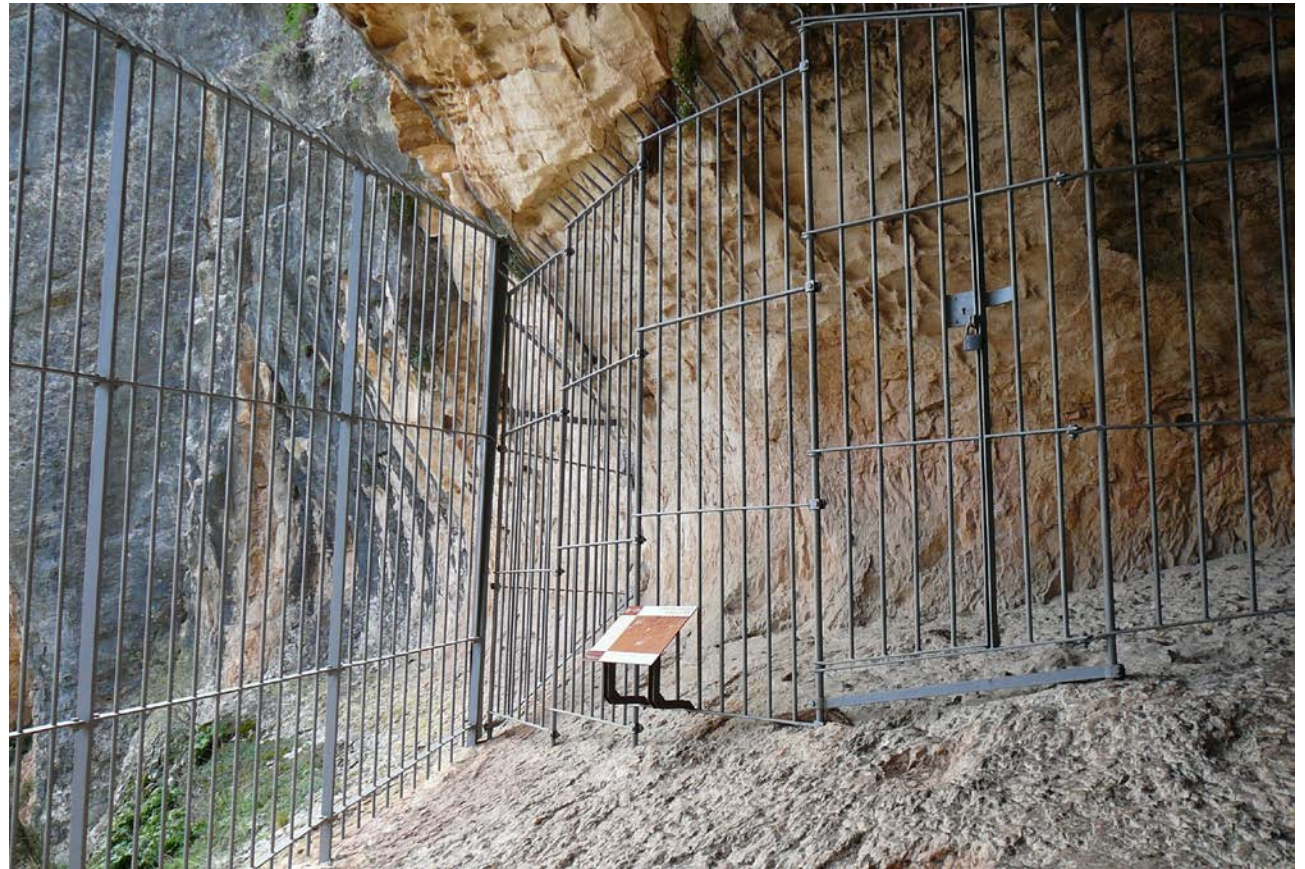


ART RUPESTRE

Actuacions 1998-2018

El Corpus de Pintures
Rupestres de Catalunya

La Ruta de l'Art Rupestre



El Corpus de Pintures Rupestres de Catalunya



ART RUPESTRE

Actuacions 1998-2018

El Corpus de Pintures
Rupestres de Catalunya

La Ruta de l'Art Rupestre

Prèviament a la declaració de Patrimoni Mundial, els conjunts rupestres de la Península Ibèrica ja estaven emparats per les lleis del Patrimoni Cultural, que el 1985 els va declarar Béns d'Interès Cultural i pocs anys després, el 1993, foren acollits per la Llei del Patrimoni Cultural de Catalunya, que els va atorgar la condició de Bé Cultural d'Interès Nacional.

Aquell any, el 1985, el Servei d'Arqueologia de la Direcció General del Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya iniciava, amb la documentació del conjunt de pintures rupestres de la Roca dels Moros del Cogul (les Garrigues), una línia de treball que comportava el tractament integral dels jaciments amb pintures rupestres: **El Corpus de Pintures Rupestres de Catalunya.**

Aquest programa de recuperació del patrimoni arqueològic català té quatre eixos d'actuació:

1. Identificació i documentació
2. Protecció legal i física
3. Recerca i conservació
4. Difusió



ART RUPESTRE

Actuacions 1998-2018

El Corpus de Pintures
Rupestres de Catalunya

La Ruta de l'Art Rupestre

Identificació i documentació

Entre els anys 1986 i 1989 els Servei d'Arqueologia i Paleontologia va portar a terme la documentació exhaustiva de tots els conjunts de pintures rupestres coneguts fins al moment. Com a mètode de treball per a la seva realització es van agrupar tots els conjunts coneguts en tres grans àrees geogràfiques: Conca del Segre, àrea Central i Meridional i Terres de l'Ebre .

- El 1986 es documentaren els 19 conjunts de la Conca del Segre
- El 1987 els 14 conjunts de l'Àrea central i Meridional
- El 1988 i 1989, els 27 conjunts de les Terres de l'Ebre, tres dels quals foren descoberts a la zona de l'àrea Central i Meridional.
- Del 1998 al 2018: 70 nous conjunts, la majoria a la zona el Priorat.

Actualment, doncs, **43 conjunts d'un total de 130 documentats a tot Catalunya es localitzen a la comarca del Priorat**, una tercera part de tota la pintura rupestre catalana coneguda.

A mesura que es van descobrint nous conjunts, el primer pas que es fa és la seva autenticació i la documentació de les pintures. En aquests moments manca visitar i documentar 11 possibles conjunts amb pintures.



ART RUPESTRE

Actuacions 1998-2018

El Corpus de Pintures
Rupestres de Catalunya

La Ruta de l'Art Rupestre

Conjunts rupestres descoberts entre el 1998 i el 2018

Abric de la Figuera / Lleonàs | Abric de la Diva | Solà de l'ànima I, II, III |
Abric del Corral de l'Esmet | Abric del Francès I | Abric del Francès II |
Abric del Pas | Abric del Tancat | Abric de la Creu | La Mixola | Abric del
Britus III | Abric del Britus IV (a / b) | Abric de la Daixa | Abric de la
Baridana III | Abric de l'Arlequí | Abric del Barranc del Biern | Abric del
Barranc dels Bassots | Barranc de la Vall I | Barranc de la Vall II | Barranc
de la Vall III | Barranc de la Vall IV | Barranc de la Vall V | Barranc de la Vall
VI | Barranc de la Parellada I | Barranc de la Parellada II | Barranc de la
Parellada III | Barranc de la Parellada IV | Barranc de l'Àguila I | Barranc de
l'Àguila II | Barranc de l'Àguila III | Barranc de Cavaloca I | Barranc de
Cavaloca II | Abric I del Grau dels Masets | Abric II del Grau dels Masets |
Abric III del Grau dels Masets | Abric del Grau del Tallat | Abric del Coll de
la Vaca | Abric de les Covetes I | Abric de les Covetes II | Abric I del Barranc
de Fontscaldes | Abric II del Barranc de Fontscaldes | Abric III del Barranc
de Fontscaldes | Abric IV del Barranc de Fontscaldes | Abric V del Barranc
de Fontscaldes | Abric de la Trona | Abric del Mas de la Noguera I | Abric
del Racó de Carletes | Abric del Grau de l'Esteve | Balma de l'Esquirola I |
Balma de l'Esquirola II | L'Arramblador del Barranc del Racó | Abric de la
Caparella | La Cova de l'Arc | Cova Negra de Tragó | Els Porxos | Les
Brucardes | La Cova de l'Aleu | Cova d'en Carles | Mas d'en Roquerol |
Barranc del Mas Torrent | Barranc de la Parellada V de l'Aiet | Barranc de
la Parellada VI de l'Aiet | Els Arcs I | Els Arcs II / la Cova | Els Arcs III | Els
Arcs IV | Barranc de les Taules I | Punta de l'Estret de les Taules | Estret de
les Taules / Barranc de la Llúdriga I | Cova del Llop | Cocó de la Gralla.



ART RUPESTRE

Actuacions 1998-2018

El Corpus de Pintures
Rupestres de Catalunya

La Ruta de l'Art Rupestre

Protecció legal i física

Actualment **tots els conjunts rupestres de Catalunya estan inscrits en el registre corresponent**. Recordem que d'acord amb la Llei 9/1993, de 30 de setembre, del patrimoni cultural català, tots els conjunts de pintures rupestres de Catalunya passen a tenir de manera automàtica la condició de **Bé Cultural d'Interès Nacional** a partir del moment que el Servei d'Arqueologia i Paleontologia dona fe de la seva existència i autenticitat.

A aquells jaciments amb pintures rupestres que per les seves característiques, valors pictòrics i facilitats d'accés, han estat escollits per a ser contemplats per el públic en general, se'ls ha protegit físicament per evitar actuacions antròpiques negatives que afectin la seva conservació. Així, **s'ha treballat en la redacció i execució de tancaments de protecció física que regulen el lliure accés a les pintures**. En aquets casos, els tancaments van acompanyats de plans de gestió de visites guiades que permeten una correcta contemplació i protecció de les pintures rupestres.



ART RUPESTRE

Actuacions 1998-2018

El Corpus de Pintures
Rupestres de Catalunya

La Ruta de l'Art Rupestre

Els conjunts que gaudeixen avui dia de tancaments de protecció: Roca dels Moros de Cogul (El Cogul), Abrics de Font Vilella: Ramat, Cingle i Pi (Tivissa), Cova dels Vilassos (Ós de Balaguer), La Vall de la Coma (l'Albi), Balma dels Punts (l'Albi), Cova de Vallmajor (Albinyana), Conjunt d'Abrics d'Ermites a la Serra de la Pietat (Ulldecona), Abric I d'Ermites (Ulldecona), Abric VIII d'Ermites (Ulldecona), Cabra Feixet (El Perelló), Mas del Llord i Portell de les Lletres (Montblanc), Mas d'en Ramon d'en Bessó (Montblanc), Roc del Rumbau (Peramola), Parellada I-II-III-IV (Capçanes), La Vall I-II-III (Capçanes), Cocó de la Gralla (Mas de Barberans), Cova del Tabac (Camarasa) i en execució l'Abric de les Brucardes (Sant Fruitós del Bages).





ART RUPESTRE

Actuacions 1998-2018

El Corpus de Pintures
Rupestres de Catalunya

La Ruta de l'Art Rupestre

Recerca i conservació

Un dels àmbits més importants del Corpus és el de la conservació d'aquest patrimoni tan fràgil. Per això, en el mateix marc del programa Corpus de Pintures Rupestres de Catalunya i amb l'objectiu de conèixer els fenòmens que alteren i afecten l'estabilitat i conservació dels abrics amb pintures, del seu suport i de les pròpies pintures, s'han encarregat diferents estudis que han permès executar diferents iniciatives de conservació de les pintures rupestres.





ART RUPESTRE

Actuacions 1998-2018

El Corpus de Pintures
Rupestres de Catalunya

La Ruta de l'Art Rupestre

Difusió

En l'àmbit de la difusió, al llarg d'aquests 20 anys s'han dut a terme diverses accions adreçades a millorar la contemplació i la visita de les pintures rupestres per part dels visitants.

Les actuacions més destacades han estat la **recuperació de la lectura de diversos conjunts de pintures i l'adequació per a la visita** dels següents jaciments: Roc del Rumbau (Peramola), Cova dels Vilasos (Os de Balaguer), La Vall de la Coma (l'Albi), La Balma dels Punts (l'Albi), Portell de les Lletres (Montblanc), Mas del Llort (Montblanc), Mas del Ramon d'en Bessó (Montblanc), Cova del Ramat (Tivissa), Cova del Pi (Tivissa), Cova del Cingle (Tivissa), Cabra Feixet (el Perelló), Parellada I-II-III-IV (Capçanes), La Vall I-II-III (Capçanes), Cocó de la Gralla (Mas de Barberans), Cova del Tabac (Camarasa) i Les Brucardes (en execució).

Així mateix, es van crear els **centres d'interpretació de 3 dels conjunts rupestres catalans més importants**: La Roca dels Moros al Cogul (les Garrigues), Abrics de l'Ermita a Ulldecona i Muntanyes de Prades a Montblanc.



ART RUPESTRE

Actuacions 1998-2018

El Corpus de Pintures
Rupestres de Catalunya

La Ruta de l'Art Rupestre



La Ruta de l'Art Rupestre



ART RUPESTRE

Actuacions 1998-2018

El Corpus de Pintures
Rupestres de Catalunya

La Ruta de l'Art Rupestre

El Museu d'Arqueologia de Catalunya impulsa des de fa uns anys la divulgació d'aquest patrimoni corresponent a l'actual territori català a través de la "Ruta de l'Art Rupestre".

La Ruta de l'Art Rupestre **es va posar en funcionament el 2006** i està formada pels tres conjunts visitables que disposen d'un centre d'interpretació: Muntanyes de Prades (Montblanc), Abrics de l'Ermita (Ulldecona) i la Roca dels Moros (El Cogul). Les diferents accions que s'han dut a terme en el marc de la Ruta des de la seva creació:

- Creació d'una marca i la imatge gràfica
- Materials de difusió i promoció
- Implementació de senyalització direccional i informativa als jaciments
- Publicació de 2 guies divulgatives per als jaciments de les Muntanyes de Prades (Montblanc) i els Abrics de l'Ermita (Ulldecona).
- Creació d'una plataforma digital de jocs sobre les pintures rupestres llevantines de València i Catalunya publicada al web de la Ruta.



ART RUPESTRE

Actuacions 1998-2018

El Corpus de Pintures
Rupestres de Catalunya

La Ruta de l'Art Rupestre

- Exposició "Un espai sagrat, la Roca dels Moros del Cogul" amb motiu del centenari, el 1908, de la descoberta i recerca científica de la Roca dels Moros, actualment visitable de forma permanent al centre d'interpretació del jaciment.
- Programa de dinamització cultural a través de sortides culturals, xerrades divulgatives i visites guiades als tres conjunts rupestres.





ART RUPESTRE

Accions de futur per a
la posada en valor del
patrimoni mundial





Workshop Art Rupestre i Neolitització

El tret de sortida de les accions de celebració del 20è aniversari de la declaració de Patrimoni Mundial de les Pintures Rupestres va tenir lloc el passat 22 de novembre de 2018. El Museu d'Arqueologia de Catalunya celebrava una jornada d'exposició i debat en la qual dotze especialistes de reconegut prestigi en recerca i gestió dels jaciments van exposar l'estat actual de la recerca en l'art rupestre de l'arc del mediterrani i els projectes de futur dels seus centres.

Sota la conferència marc "Art rupestre i neolitització", es van desenvolupar 7 sessions científiques coordinades per experts que van coordinar i integrar les contribucions d'aquelles persones i equips que treballen en diverses temàtiques de l'art rupestre.

Com a activitat complementaria, es va celebrar la conferència *Arte rupestre levantino* a càrrec de Manuel Bea (Universitat de Saragossa), oberta al públic general.



Cap de setmana amb activitats per a tots els públics

El cap de setmana de l'1 i el 2 de desembre, 8 jaciments catalans d'art rupestre organitzatzen un conjunt d'activitats dirigides a tots els públics.

Hi participen: Coco de la Gralla (Mas de Barberans), Coves de Vilella (Tivissa), La Vall de la Coma (L'Albi), Cova dels Vilars (Os de Balaguer), Centre d'Interpretació de l'Art Rupestre de les Muntanyes de Prades (Montblanc), Capçanes (Priorat), La Roca dels Moros (El Cogul) i el Centre d'Interpretació de l'Art Rupestre dels Abrics de l'Ermita (Ulldecona).

Entre altres activitats, el públic podrà gaudir de visites guiades, rutes a peu, tallers, jornades de portes obertes, etc.

Agenda en línia: <https://bit.ly/2DZaGvo>



Projecte d'adequació dels accessos i del Centre d'Interpretació de la Roca dels Moros del Cogul (les Garrigues)

Amb la voluntat de convertir la Roca dels Moros en un referent patrimonial català i garantir-ne la seva visita pública, el 2015 l'Agència Catalana del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura, l'Ajuntament del Cogul i el Consell Comarcal de les Garrigues van posar les bases per a la gestió conjunta del recinte patrimonial permetent la seva visita.

Continuant amb l'adequació del centre i la millora de la visita a les pintures rupestres a partir del 2019 es començarà a treballar en una segona fase que preveu tres accions:

1. Adequació de la balma al conjunt rupestre: instal·lació d'una nova reixa perimetral i adequació dels paviments
2. Entorn i accessos al conjunt rupestre: reurbanització de la zona d'aparcament, nova il·luminació, adequació de les rampes d'accés per a persones amb mobilitat reduïda, enjardinament de l'entorn.
3. Sistema de telecomunicacions: dotar el centre d'interpretació d'un sistema de telecomunicacions òptim per al seu funcionament i gestió de visites i per la futura museïtzació de l'espai.

Renders del projecte d'adequació d'accessos de la Roca dels Moros del Cogul





Projecte de recerca de les pintures i els gravats rupestres de la Roca dels Moros

Paral·lelament al projecte d'adequació del conjunt de pintures de rupestres del Cogul, s'iniciarà el projecte de recerca de les pintures que consistirà en :

1. Documentació de les manifestacions rupestres de la Roca dels Moros
2. Identificació i descripció de les figures i els gravats i aplicació de les noves tecnologies com documentació 3D i fotografia d'alta resolució (DStretch, calc digital, fotogrametria i microscopi digital).

Derivat del projecte de recerca, es planteja el desenvolupament de recursos audiovisuals (3D, visionats 360º...) que permetin explicar i divulgar al públic la història de les pintures rupestres de la Roca dels Moros.



Projecte de millora tecnològica de la visita a les pintures rupestres amb Realitat Augmentada

Per tal de millorar l'experiència de visita de les diferents pintures que formen part de la Ruta de l'Art Rupestre s'ha previst publicar una segona versió de l'aplicació per a mòbils i tauletes eART.

Aquesta aplicació, un cop davant de les pintures, permet gràcies al reconeixement d'imatge, mostrar-les en la seva integritat, recuperant per la visió de l'usuari aquells fragments que són més difícils d'identificar. A través de la càmera, el dispositiu capta la imatge real del mur i gràcies a la realitat augmentada, hi superposa amb un encaix molt precís, les figures o decoracions que els especialistes han estat capaços de localitzar i tenir així una millor comprensió del conjunt.

L'aplicació disposa també d'informació complementària de cadascuna de les pintures.

L'aplicació estava fins ara només disponible per les pintures d'Ulldecona i la Valltorta i en aquesta segona edició es millorarà la seva tecnologia i s'amplia a tots els jaciments que formen part de la Ruta de l'Art Rupestre: Ulldecona, Montblanc i el Cogul.



Exposició en línia del fons del dibuixos d'art rupestre del MAC

El fons de dibuixos d'art rupestre està format per més de 500 originals de diferents formats i tècniques artístiques que abracen des del llapis en color, fins a l'aquarel·la, el plomí, el guaix o la serigrafia. Corresponen a les diverses èpoques en les que el MAC ha intervingut activament en la recerca de l'Art Rupestre en jaciments com els del Cogul, la Valltorta, El Castillo o Las Monedas, per posar uns exemples. També es conserven dibuixos del Servei d'investigacions Arqueològiques de l'Institut d'Estudis Catalans liderat per Pere Bosch Gimpera, de la més immediata postguerra amb Martín Almagro Bach al capdavant de les investigacions, i de les darreries de la dècada de 1960 sota la direcció d'Eduard Ripoll. La digitalització del fons ha estat possible gràcies a la col·laboració del Servei d'Arxius de la Generalitat de Catalunya. La previsió és que sigui consultable en línia al llarg de 2019.

L'exposició es basarà en la mostra de dibuixos originals que tingué lloc al Museu d'Arqueologia de Catalunya titulada "Pioners i dibuixants del Museu d'Arqueologia de Catalunya" que va acompanyar a la seu del MAC la presentació de l'exposició Art Rupestre de l'Arc Mediterrani de la Península Ibèrica l'any 2000. D'aquella mostra se'n farà una selecció que es podrà visitar a la seu del MAC.



Exposició "Art Primer"

Tardor 2019

El Museu d'Arqueologia de Catalunya conserva, a la seva seu central situada a Barcelona, restes materials originals del nord-est peninsular que formen part d'aquest llegat prehistòric i un important volum de material documental, fruit de les recerques iniciades a principis del segle XX per part de diversos investigadors de referència, peoners en el seu estudi.

Amb l'objectiu de difondre la importància d'aquest patrimoni i traslladar a la ciutadania la necessitat de preservar-lo, de conèixer-lo i de gaudir-ne, el MAC organitzarà diverses accions entre les quals destaca l'exposició temporal «Art Primer. Els orígens de l'art a la prehistòria». Una mostra que, a través d'una museografia contemporània i amb un important component tecnològic (audiovisual i interactiu), presentarà materials arqueològics originals de les col·leccions pròpies, documents gràfics del fons documental del Departament de Cultura així com altres recursos que expliquin i posin en valor pel gran públic el primer art de la humanitat.

Impuls a la Ruta de l'Art Rupestre

Els recursos patrimonials que conformen la Ruta de l'Art Rupestre –Cogul, Ulldecona i Montblanc- es troben ubicats en esplèndids entorns naturals i paisatgístics i ofereixen un producte de qualitat per gaudir de noves experiències.

Per tal de promoure l'ús i gaudi d'aquest patrimonial De durà a terme diverses accions de promoció al llarg del 2019:

- Incorporació de nous conjunts visitables a la Ruta
- Renovació de la imatge i nous materials de difusió
- Campanya de comunicació